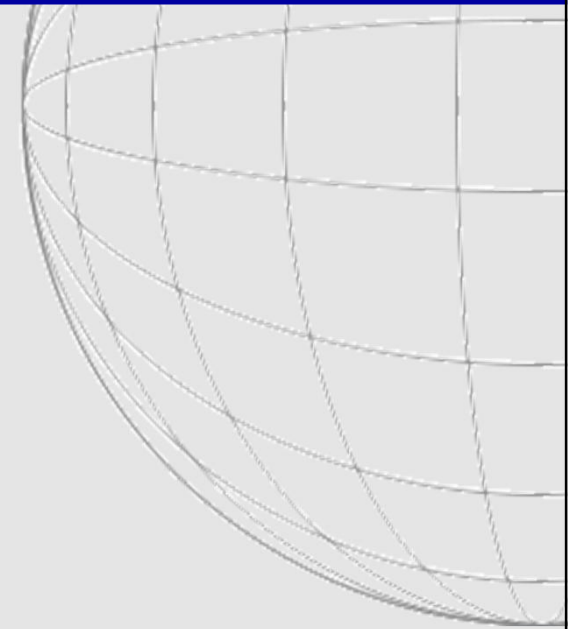

L u e n n o

Tuotannon perustyyppit

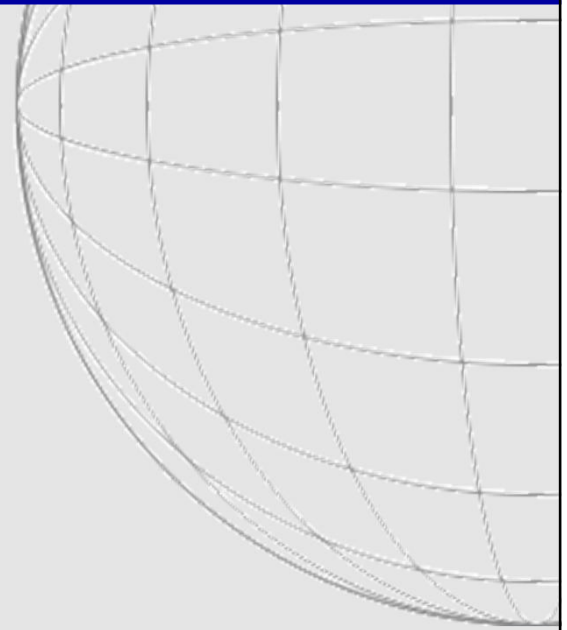
4

Luennon sisältö

- Prosessisuunnittelu
- Tuotannon perustyyppit

Prosessisuunnittelu

Tuotantoprosessit

Tavoitteena ihmisten tarpeiden täyttäminen

Luennot
1 ja 2

Tarpeet täytetään tuottamalla
tuotteita ja palveluja

Operations vastaa tuottamisesta

Luennot
4 ja 5

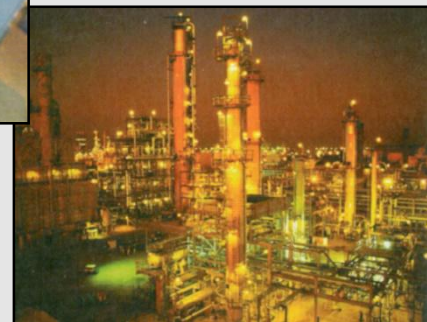
***Erilaiset tuotokset vaativat
erilaisia tuottamistapoja***

Kaikkea ei voi tuottaa samalla tavalla...

...erilaiset tuotokset vaativat erilaisia tapoja

Tuotannon joustavuus

Tuotannon määrä

Tuotantoprosessit

Tavoitteena ihmisten tarpeiden täyttäminen

Luennot
1 ja 2

Tarpeet täytetään tuottamalla
tuotteita ja palveluja

Operations vastaa tuottamisesta

Luennot
4 ja 5

***Sama tuotos voidaan tuottaa
monella eri tavalla***

Sama tuote voidaan tuottaa eri tavoilla

Tuotannon joustavuus

Tuotannon määrä

Sama palvelu voidaan tuottaa eri tavoilla

Tuotannon joustavuus

Tuotannon määrä

Mistä prosessisuunnittelussa on kysymys?

Prosessisuunnittelu (process design)

Päätöksiä käytetyistä panoksista, tarvittavista resursseista, prosesseista, teknologioista, työvirroista ja -tavoista joilla tuotteet ja palvelut tuotetaan

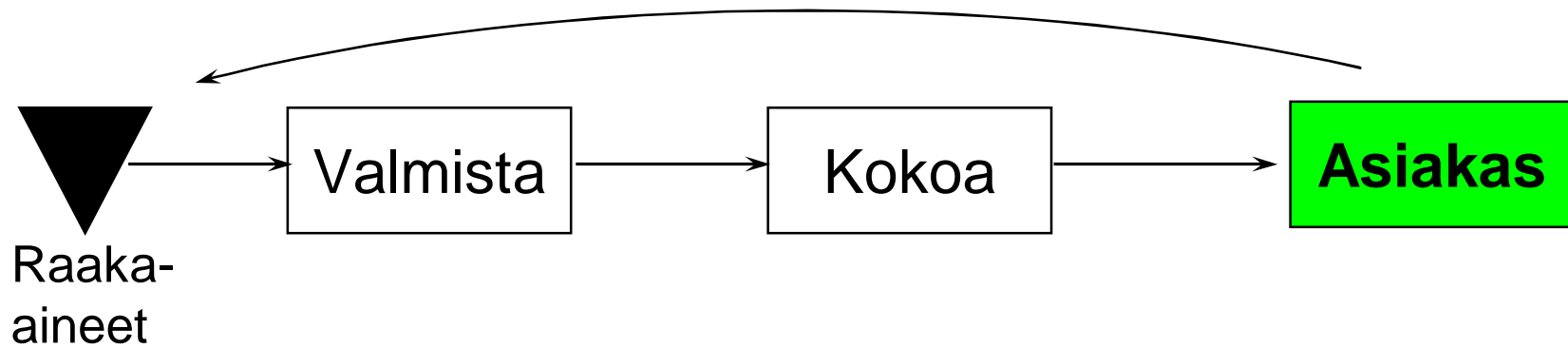
Hampurilaisellakin eri tuotantotapoja?

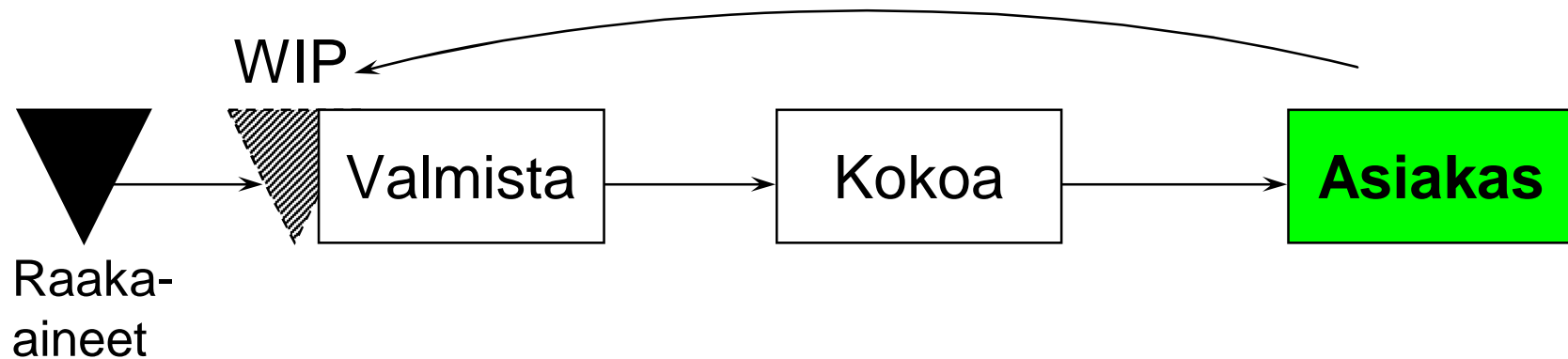
Prosessisuunnittelu ja yrityksen toimintatapa

- case hampurilainen -

Tilaukseen

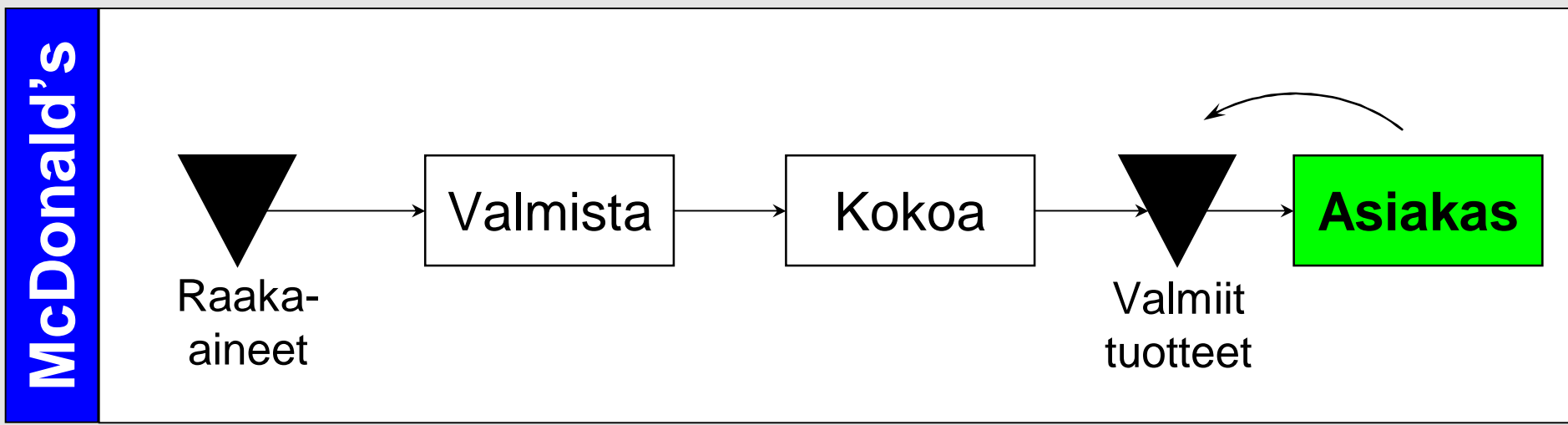
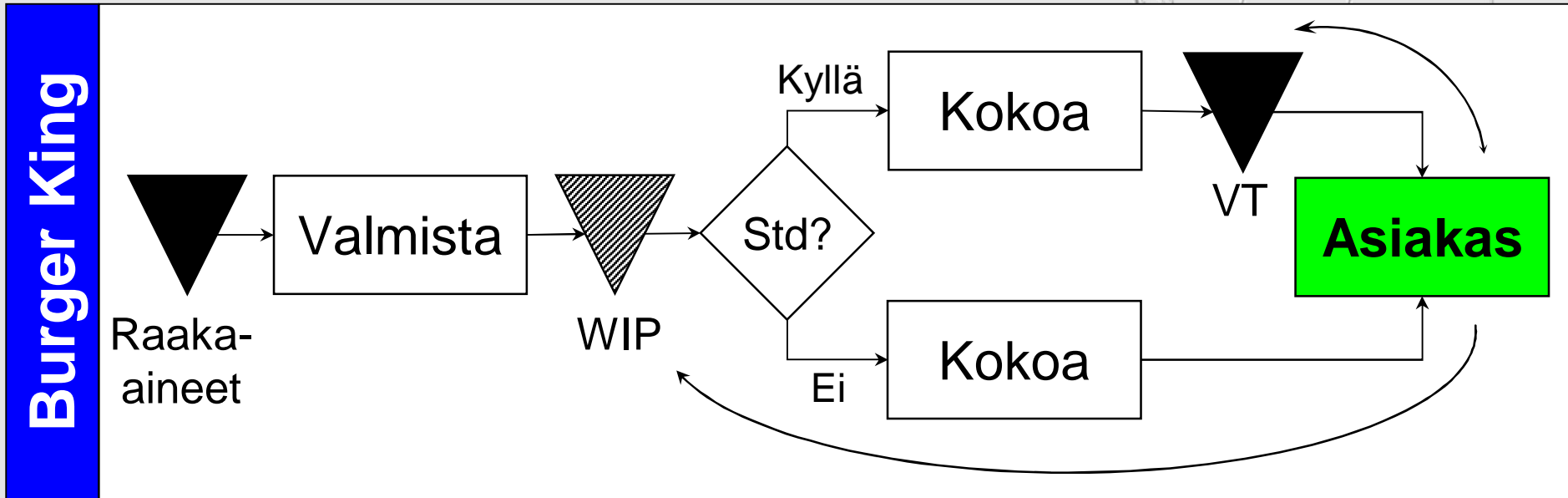

Wendy's

Prosessisuunnittelu ja yrityksen toimintatapa

- case hampurilainen -

SALAD

SOFT FLOUR TACOS

SOFT CORN TACOS

CRISPY CORN TACOS

BOWL

BURRITO

CHOOSE RESPONSIBLY RAISED® MEAT OR ORGANIC TOFU

STEAK

CARNITAS

CHICKEN

BARBACOA

SOFRITAS

RICE, BEANS & FAJITA VEGGIES

CILANTRO-LIME BROWN RICE

CILANTRO-LIME WHITE RICE

BLACK BEANS

PINTO BEANS

FAJITA VEGGIES

TOP IT OFF

FRESH TOMATO SALSA (MILD)

TOMATILLO RED-CHILI SALSA (HOT)

SOUR CREAM

TOMATILLO GREEN-CHILI SALSA (MEDIUM HOT)

ROASTED CHILI-CORN SALSA (MEDIUM)

ROMAINE LETTUCE

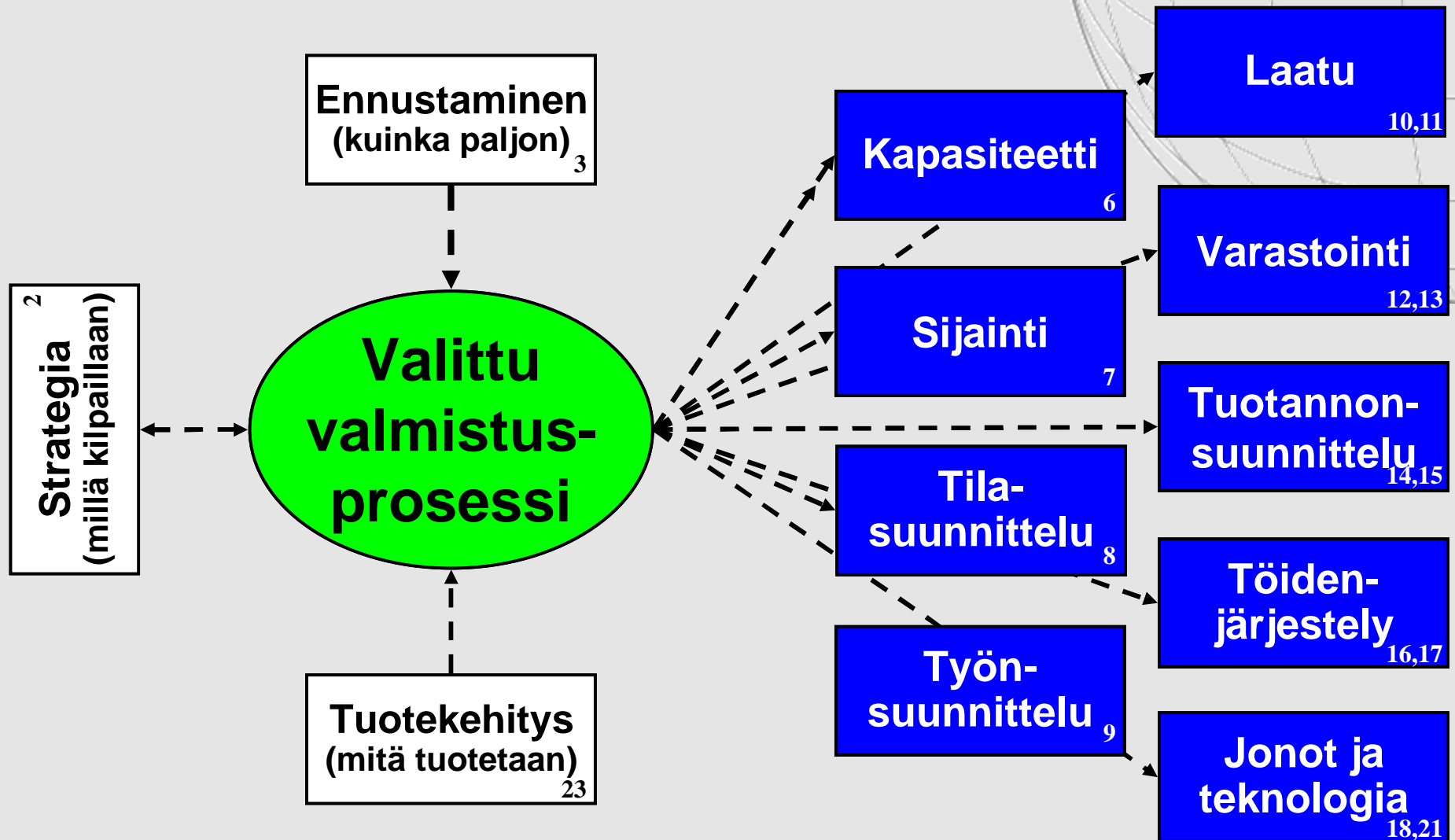
GUACAMOLE

CHEESE

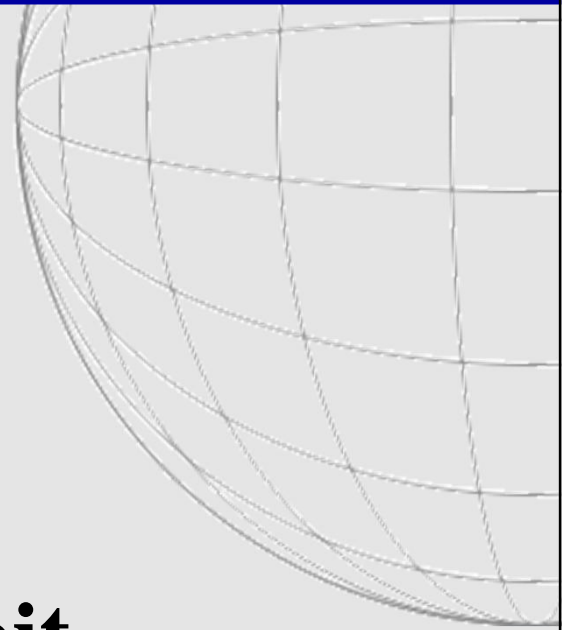

Miksi käytetyn prosessin ymmärtäminen on OM-näkökulmasta tärkeitä?

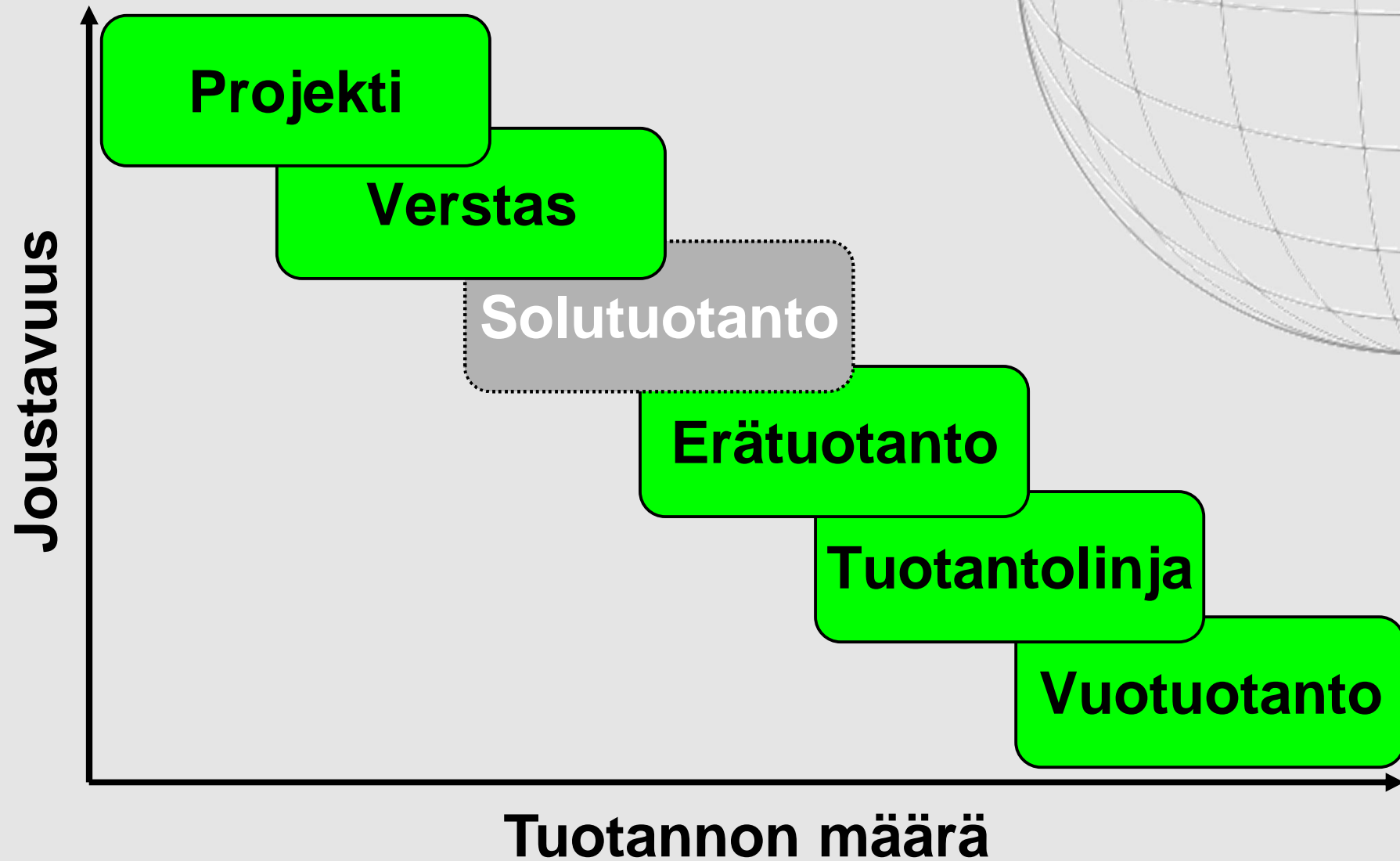

Tuotannon perustyypit

Tuotannon perustyyppit

Projekteja nykyään joka paikassa

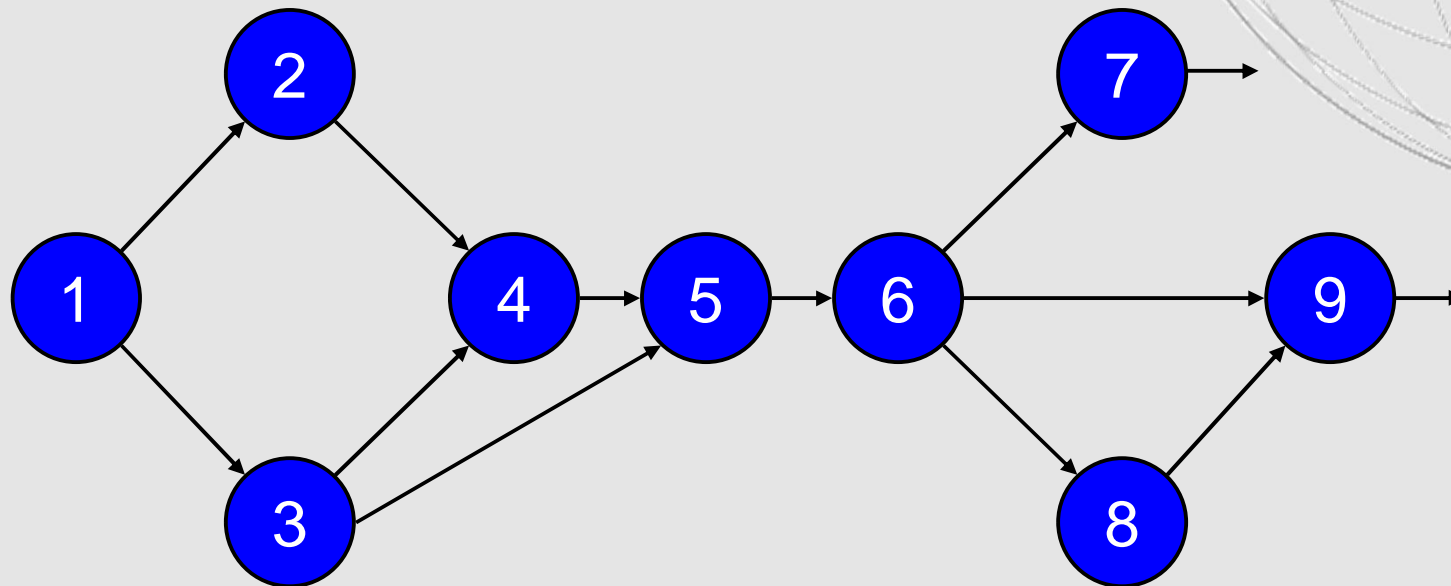

Tuotannon perustyyppit

- projekti -

- **“Tilanteen mukaan räätälöity tuotantoprosessi, jonka tuloksena valmistuu uniikkituote”**
  - tuotantoprosessissa paljon toisiinsa liittyviä tehtäviä
  - vaatii joustavuutta prosesseilta ja käytettäviltä koneilta
  - ihmiset osaavia ja keskeisessä roolissa
    - teoriassa työntekijöille usein antoisa työ (vaihtelua riittää)
  - asiakas usein vahvasti mukana tuotannon aikana
    - mitä räätälöidympi tuote sitä varmemmin haluaa olla mukana
  - tuotannontekijät usein “hajoavat” tuotannon jälkeen
  - projektituotanto sopii erityisen hyvin tilanteisiin missä aika, raha tai valvonta/hallinta keskeisiä muuttujia (“miehestä mittaa”)
- **Tavallisia projekteja**
  - risteilylaiva, satelliitti, moottoritie, tietokonepeli, kirja/gradu
  - markkinointikampanja, sijoitusportfolion rakentaminen

Projektin vaiheet muodostavat usein projektiverkon

Verstasprosesseja löytyy useista paikoista

Tuotannon perustyypit

- verstastuotanto -

- **Valmistaa laajaa tuotevalikoimaa pienissä erissä yleisluontoisilla koneilla**
  - valmistettavilla tuotteilla keskenään erilaiset työvaiheet ja työjärjestykset (esim. ravintolan ruokalistan annokset)
  - eräkkö voi olla suurempi kuin 1 mutta on yleensä varsin pieni
- **Kilpailee yksilöllisyydellä, joustavuudella, ”käsityöllä” ja pienillä erillä (asiakasfokus)**
- **Työntekijöillä prosessissa merkittävä rooli**
  - yleensä moniosaajia joustavuuden takaamiseksi
- **Tavallisia verstaita**
  - metallipajat, autokorjaamot, ravintoloiden keittiöt, mittatilaus-huonekalujen valmistajat
  - ompelijat, kampaamot, poliklinikat, tavaratalot, matkatoimistot

Verstastuotannon edut

- **Mahdollisuus laajaan tuotevalikoimaan ja asiakaskohtaiseen räätälöintiin**
- **Tuotanto itsessään melko joustavaa**
  - koko tuotanto ei pysähdy yhden vaiheen ongelmien takia
- **Valmistus yleistyypillisillä koneilla**
  - konetarjonta runsasta ja jälkimarkkinat löytyy
  - koneiden huollosta paljon tietoa
- **Työntekijää kannustava prosessi**
  - työn moninaisuus lisää työmotivaatiota
  - oppiminen työkavereilta
- **Alhaiset perustamiskustannukset**
  - ei vaadi isoa volyymia aloitettaessa

Verstaissa hankaloittavia ominaispiirteitä

Saapuminen satunnaista

Työvaiheet vaihtelevat

Työjärjestykset vaihtelevat

Työstöajat vaihtelevat

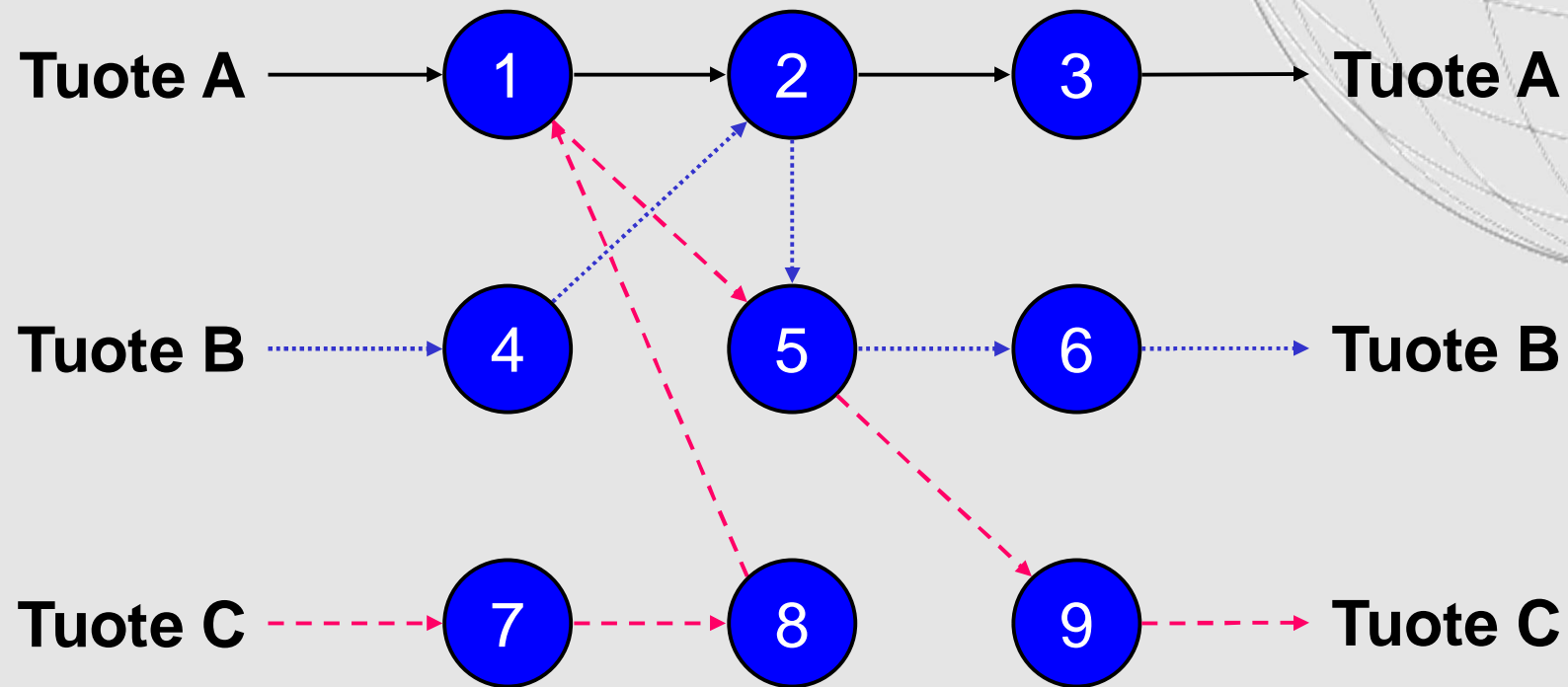
*Joustava mutta ei kauhean tehokas
(käyttöaste ja jonot ongelmina)*

Verstastuotannon haittapuolet

- **Korkeat toimintakustannukset (muuttuva osuus)**
  - yleiset koneet hitaampia ja tehokkuus huono
    - ei pysty kilpailemaan isoilla volyymeilla, käyttöaste ka. alle 25%
  - tuotannossa paljon varastoja ja jonoja
    - raaka-aineet ja WIP (ajasta 95% odottelua)
  - tuotantoprosessi vaatii enemmän lattiatilaa
    - töiden erilaisuudesta johtuen liukuhihnaa ei voi käyttää
  - moni-osaaja henkilöstö maksaa enemmän
- **Toiminnan johtaminen hankalaa**
  - tuotettavat tuotteet, tuotannon määrä, käytetyt koneet ym. vaihtelevat
  - materiaalien, eräkokojen, koneiden ja ihmisten tasapainottamista
    - työjärjestykset ja työstöajat vaihtelevat, pullonkaulat muuttuvat
    - työt katoavat, myöhästelevät jne.
- **Tuotannon laatu hankalasti hallittavissa**
- **Yksittäisen tuotteen kustannukset “hankala” laskea**

Verstas- ja eräprosessit epäsäännöllisiä ja katkonaisia

Yli 70% tuotantoprosesseista tämän näköisiä

Eräprosessit tuttuja kaupan hyllyltä - case jäätelö -

Tuotannon perustyypit

- erätuotanto -

- **Valmistaa verstastuotantoa isompia tuote-eriä suuremmalla tuotestandardoinnilla**
  - vaatii koneilta vähemmän joustavuutta
- **Tuotteiden tuotantoprosessi verstasta yhdenmukaisempi**
  - eli valmistettavat tuotteet käyvät läpi samoja työvaiheita
- **Yhden tuotteen volyymi ei kuitenkaan riitä koko tuotantolinjaan**
  - usea (samantyyppinen) tuote jakaa tuotantoresurssit
    - asetuksia pitää muuttaa vaihdettaessa tuotteesta toiseen
    - yksittäisen erän kannalta katsottuna prosessi näyttää usein tuotantolinjalta
- **Tavallisia erätuotantoja**
  - jäätelön, kodinkoneiden, vaatteiden ja lääkkeiden valmistus
  - kirjojen painaminen, leipomot, koulut, teatterit, lentoyhtiöt
  - matkalaukut lentokentällä, sairaaloiden synnytysosastot, pyykinpesu

Tuotannon perustyytit

- erätuotanto -

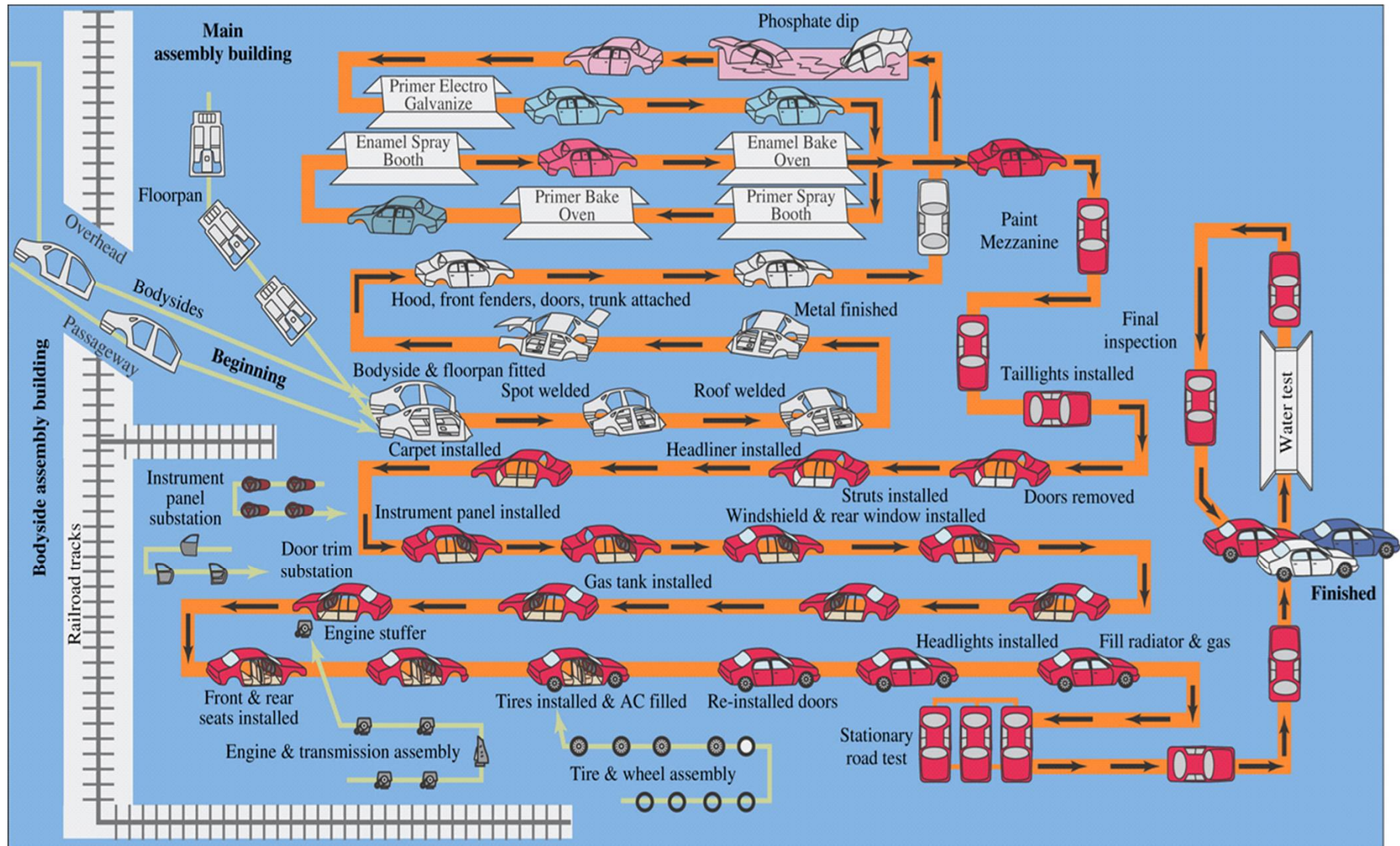

Erätuotannon haittapuolet

- **Tuotantopäätökset moniulotteisia**
  - mitä tuotetaan, kuinka paljon kerralla ja kuinka usein?
- **Tuotteita pitää valmistaa varastoon**
  - kustannusvaikutus ja lisääntyvät riskit
- **Koneiden asetuksia pitää muuttaa**
  - suora ja epäsuora (aika, kapasiteetti) kustannusvaikutus
    - asetusaikojen lyhentämiseen panostettava resursseja
- **Tuotettavien tuotteiden hallinnointi työlästä**
  - prosessin eri vaiheessa olevia eri tuotteita helposti suuri määrä
    - asettaa vaatimuksia yrityksen tietojärjestelmille

Tuotantolinjat tekevät suuria volyymejä

Tuotantolinjat tekevät suuria volyymejä

Tuotannon perustyyppit

- tuotantolinja - (valmistus tai kokoonpano)

- **Valmistaa suuren määrän kapeaa valikoimaa**
- **Yhdenmukainen tuotantoprosessi**
  - samat asiat tehdään aina samassa järjestyksessä
    - erilliset työpisteet "yhdistetty" toisiinsa
    - automaatio joskus mahdollista
  - "puoli-jatkuva" prosessi
    - vaiheet pystytään erottamaan ja varastoja voi syntyä väleihin
  - varsin vakioidut työstöajat per vaihe
  - pieni mahdollisuus tuoteräätälöintiin
    - esim. Subwayn patongit, useimmiten kuitenkin prosessin lopussa
- **Tavallisia tuotantolinjoja**
  - autojen, kodinkoneiden, joidenkin tietokoneiden valmistus
  - opiskelijaruokalot, itsepalvelukahvilat, autopesu

Kuntosalin tuotantolinjaistaminen

Tuotantolinjoillakin omat ominaispiirteensä

+ Edut

- **Kustannustehokas**
  - materiaalinhankinnassa skaalaetuja
  - tuotanto varsin standardoitua
    - työvarastot pienet
  - erikoistuneet koneet
    - vaatii vähemmän henkilöstöltä
  - lattiapinta-alan tehokas käyttö
- **Tuotantotyypeistä helpoimpia johtaa J**

- Haitat

- **Suuret investointi- ja asetuskustannukset**
- **”Vaatii” korkeaa käyttöastetta ja hyvin tasa-painotettua linjaa**
- **Kaikenlaisia muutoksia hankala tehdä**
  - sekä määrä, tuote että laatutaso
- **Linjan pysähtyminen lopettaa koko tuotannon**
- **Ihmisten tylsistyminen**
- **Osat pitää suunnitella helposti koottaviksi**

Pitkien sairaalajonojen ratkaisu?

Erikoistuminen ei itsessään paha asia

- case Aravind Eye Hospital -

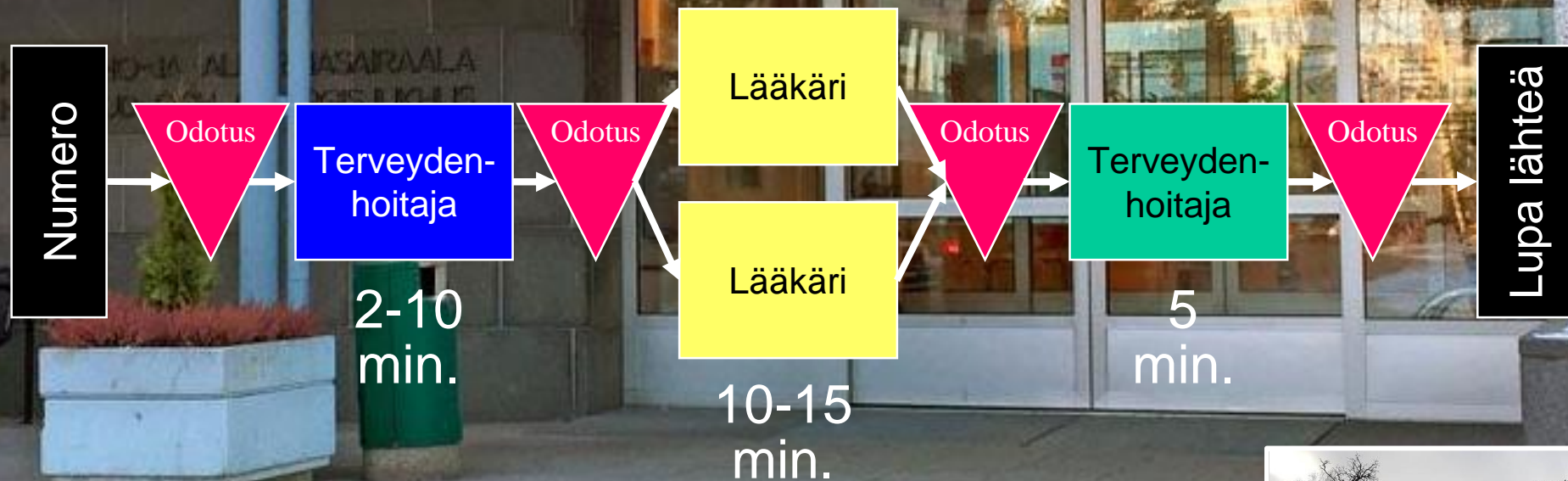

- **Pelkästään silmäleikkauksiin huippu-erikoistunut sairaalaryhmä**
  - jokainen yksikkö tekee 150-300 leikkausta päivässä
    - Henry Fordin toimintamallien sovellutus
    - vertikaalisesti integroitunut mm. linssienvalmistukseen
- **Prosessin eri vaiheet tarkastuksesta leikkaukseen standardoitu**
  - takaa korkean laadun alhaisilla kustannuksilla
- **Erikoistumisella saadaan tehokkuutta**
  - ”potilas”: leikkauksen kustannus \$10 (USAssa \$1650)
    - hoito ilmaista 70% asiakkaista
  - ”yrittäjä”: investoinnin tuottoaste 30-40%

Suomessakin hoitoa tuotantolinjaistettu

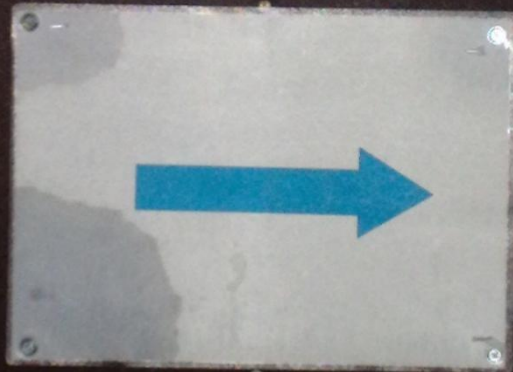
- case sukupuolitautilien poliklinikka -

2009

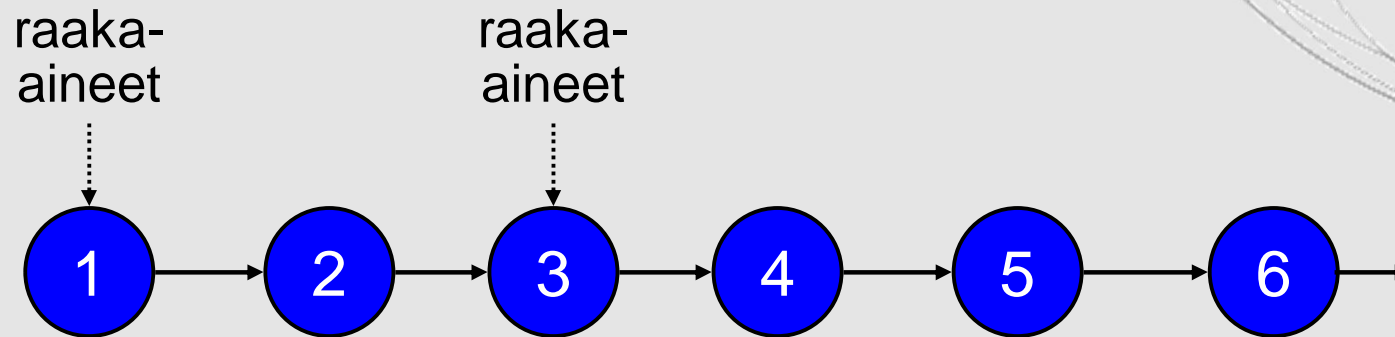
Helsingin kaupungin terveyskeskus
**INFLUENSSA-
TERVEYSASEMA**
Käynti R-portaasta
**INFLUENSA-
HÄLSOSTATIONEN**
Ingången via dörren R

2020

Tuotantolinjan ja vuotuotannon prosessit suoraviivaisia

Prosessiteollisuus vuotuotantopainotteista

Tuotannon perustyytit

- vuotuotanto -

- **Valmistaa erittäin suurilla volyymeilla hyvin suppeaa tuotevalikoimaa**
- **Yhdenmukainen tuotantoprosessi**
  - samat asiat tehdään aina samassa järjestyksessä
    - varsin minimaalinen joustavuustarve
  - “tuote jatkuvasti liikkeessä prosessin aikana”
    - prosessin eri vaiheita usein hankala erottaa toisistaan
    - prosessin käynnistäminen ja pysäyttäminen kallista
- **Pääasiassa prosessiteollisuudessa käytetty tuotantoprosessi** (usein ”commodity” tuote)
  - esim. paperi, öljy, sementti, kemikaalit, muovi, suola, olut, pullotus
- **Usein tiukat prosessivaatimukset**
- **Erittäin automatisoitua ja pääomavaltaista**
  - työ- ja tuotekohtainen kustannus alhainen (usein volyymibusiness)

Tuotannon perustyyppit

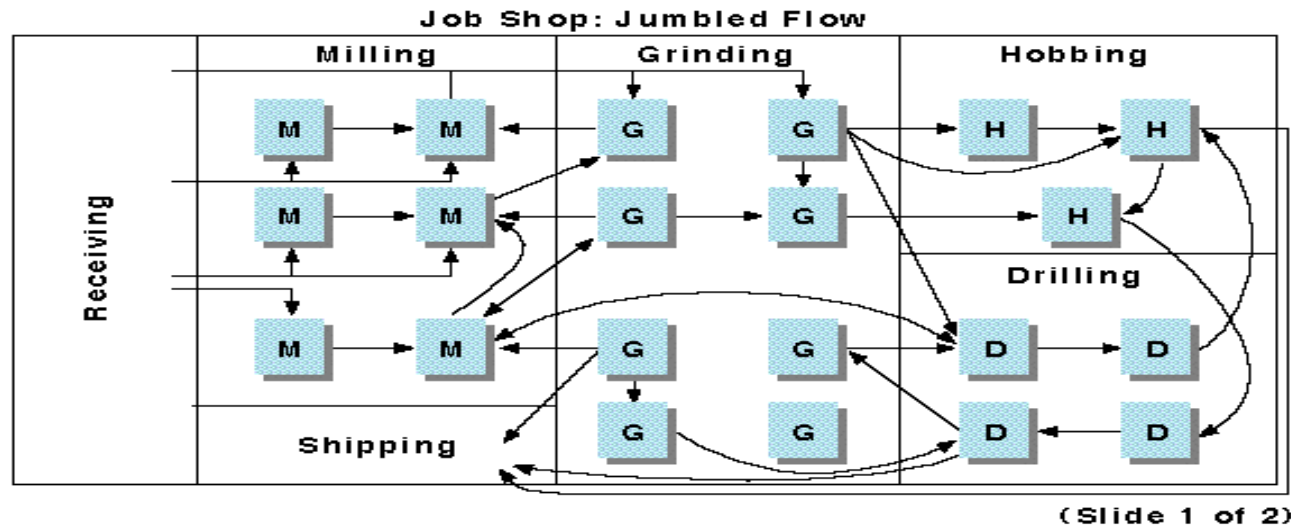
Tuotannon perustyypit

- solutuotanto -

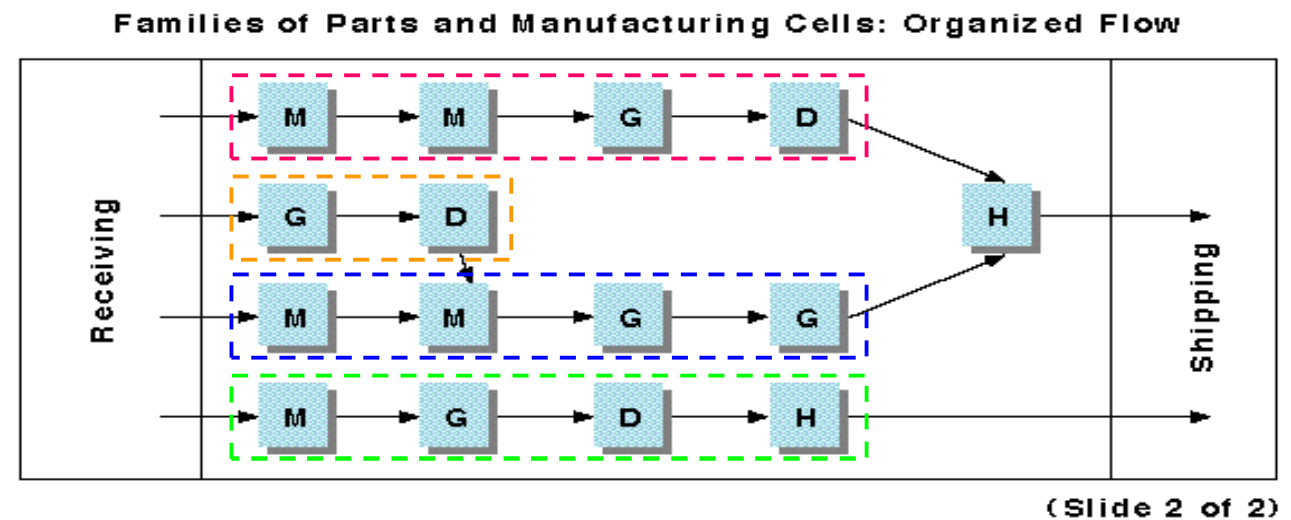
- **Verstaan ja linjan edut pyritty yhdistämään**
  - verstasta tehokkaampi ja linjaa joustavampi
- **Paperilla yksinkertainen prosessi**
  1. tuotteet jaetaan ryhmiin samanlaisten valmistusprosessien (tai prosessien osien) perusteella
    - ryhmäteknologiaa käytetään apuvälineenä
  2. yksittäinen tuotantosolu suunnitellaan tuottamaan kyseisen valmistusprosessin "kaikki" vaiheet (eli "mini-linjabrosesseja")
    - tuotantosoluissa itseohjautuvat tiimiorganisaatiot
- **Ajatusmalli käyttökelpoinen myös palveluissa**
  - esim. sairaaloiden mini-röntgenit
    - potilaiden ei tarvitse lähteä omasta "patient-centeristä"
  - esim. tavaratalojen "maailma-ajattelu"

Solut eräällä tavalla minilinjoja

Verstas-
painotteinen
prosessi

”Solutettu”
prosessi

Solutuotannolla omat etunsa ja haittansa

- **Soluilla saadaan tehokkuutta ja mukavuutta**
  - materiaalin siirtely vähenee ja hallinta helpottuu
    - siirtelyn väheneminen vähentää odottelua, pienentää työvarastoja, vähentää tilantarvetta ja laskee läpimenoaikoja
  - koneiden asetuskertojen määrä laskee
    - asetusten vähentyessä pienemmät erät mahdollisia
    - kapasiteetti nousee koneiden käyttöasteen mukana
  - työntekijät tyytyväisempiä lisääntyneen päätösvallan vuoksi
    - laatu nousee tuotannossa tehtyjen virheiden vähentyessä
- **Käytännössä eivät kuitenkaan ongelmattomia**
  - tuotteiden jakaminen soluihin ja työprosessien suunnittelu helpompaa paperilla kuin käytännössä (epätasapainoiset solut)
  - käyttöönotto vaatii investointeja ja työntekijöiden koulutusta
  - solujen kapasiteetti melko kiinteä ja huonosti joustava (ylös ja alas)
  - joustavuus verstasta huonompi ja tuotantokyky linjaa huonompi

Tuotannon perustyypit

- solutuotanto -

- **Verstaan ja linjan edut pyritty yhdistämään**
  - verstasta tehokkaampi ja linjaa joustavampi
- **Paperilla yksinkertainen prosessi**
  1. tuotteet jaetaan ryhmiin samanlaisten valmistusprosessien (tai prosessien osien) perusteella
    - ryhmäteknologiaa käytetään apuvälineenä
  2. yksittäinen tuotantosolu suunnitellaan tuottamaan kyseisen valmistusprosessin "kaikki" vaiheet (eli "mini-linjabrosesseja")
    - tuotantosoluissa itseohjautuvat tiimiorganisaatiot
- **Ajatusmalli käyttökelpoinen myös palveluissa**
  - esim. sairaaloiden mini-röntgenit
    - potilaiden ei tarvitse lähteä omasta "patient-centeristä"
  - esim. tavaratalojen "maailma-ajattelu"

Solutuotantoa kokeiltu myös palveluissa

SOKOS

▶ Naisten maailma

▶ Miesten maailma

Lasten maailma

Kauneuden maailma

Nuoriso ja vapaa-aika

Kodin maailma

Tuotantotyyppien ominaisuuksissa siis eroja

Volyymi:

Joustavuus:

Automaatio:

Työn osuus:

Työtaidot:

Investointi:

“Yksikkökustannus”:

Tuotantotyyppien ominaisuuksissa siis eroja

Projekti → Verstaas → Erä → Linja → Vuo

- **Materiaali**

- koneiden yleisluonteisuus vähenee (eli erikoistuminen kasvaa)
- materiaalivirta muuttuu tasaisemmaksi ja odotetummaksi
- raaka-aine- ja lopputuotevarastoilla on tapana kasvaa prosessin tasaisuuden takaamiseksi
- tuotannon aikaiset varastot pienenevät prosessin välisten odotusaikojen pienentyessä
- toimittajasuhteet ovat pidempiä ja virallisempia

- **Työntekijät**

- työntekijöiden osaamisen tarve ja koulutuksen vaatima aika laskee
  - prosessiteollisuudesta löytyy kyllä poikkeuksia
- työntekijöiden oman työvauhdin hallintakyky laskee
- työn korvauksella on tapana muuttua suoritetusta työstä tunti- ja kuukausipohjaiseksi
- työn osuus lopputuotteen hinnasta laskee

Tuotantotyyppien ominaisuuksissa siis eroja

Projekti → Verstaas → Erä → Linja → Vuo

- **Taloudelliset muutokset**
  - operaatioiden kiinteiden kustannusten osuus kasvaa ja vastaavasti muuttuvien osuus laskee
  - pääoman hallinta ja materiaalikustannukset muuttuvat taloudellisen menestymisen kannalta tärkeämmiksi kuin palkkakulut
- **Suunnittelu ja päätöksenteko**
  - pitkän tähtäimen kysynnän ennustamisen merkitys kasvaa
  - kapasiteetin käyttöasteen tärkeys nousee
  - töidenjärjestelyn hankaluus helpottuu (vähemmän vaihtelua)
  - laadunvalvonta muuttuu muodollisemmaksi
  - työntekijöiden ja johdon välisen informaatiovirran ja koordinaation merkitys laskee
- **Johtaminen**
  - pitkän tähtäimen päätösten (esim. kapasiteetti- ja sijaintipäätökset, teknologiset muutokset) merkitys kasvaa suhteessa day-to-day päätöksiin
  - hallinnolliset tehtävät tulevat tärkeämmiksi kuin valvominen

Yritysten osattava useita tuotantotyyppejä!

Yksilölliset
hissit

Modulaariset
hissit

Vakio-
hissit

Kakkujen
koristelu

Leivokset

Leivät

Räätälöinti

Salaattien
peruspohja

Modulit
(esim. sähköt, kaapit, verhoilu)

Kokoonpano

Verstas ↔ Solu ↔ Erä ↔ Linja

Yritysten osattava useita tuotantotyyppettä!
- case kysynnän rakenne vaikuttaa prosessivalintaan -

***King Soopers
-leipomo***

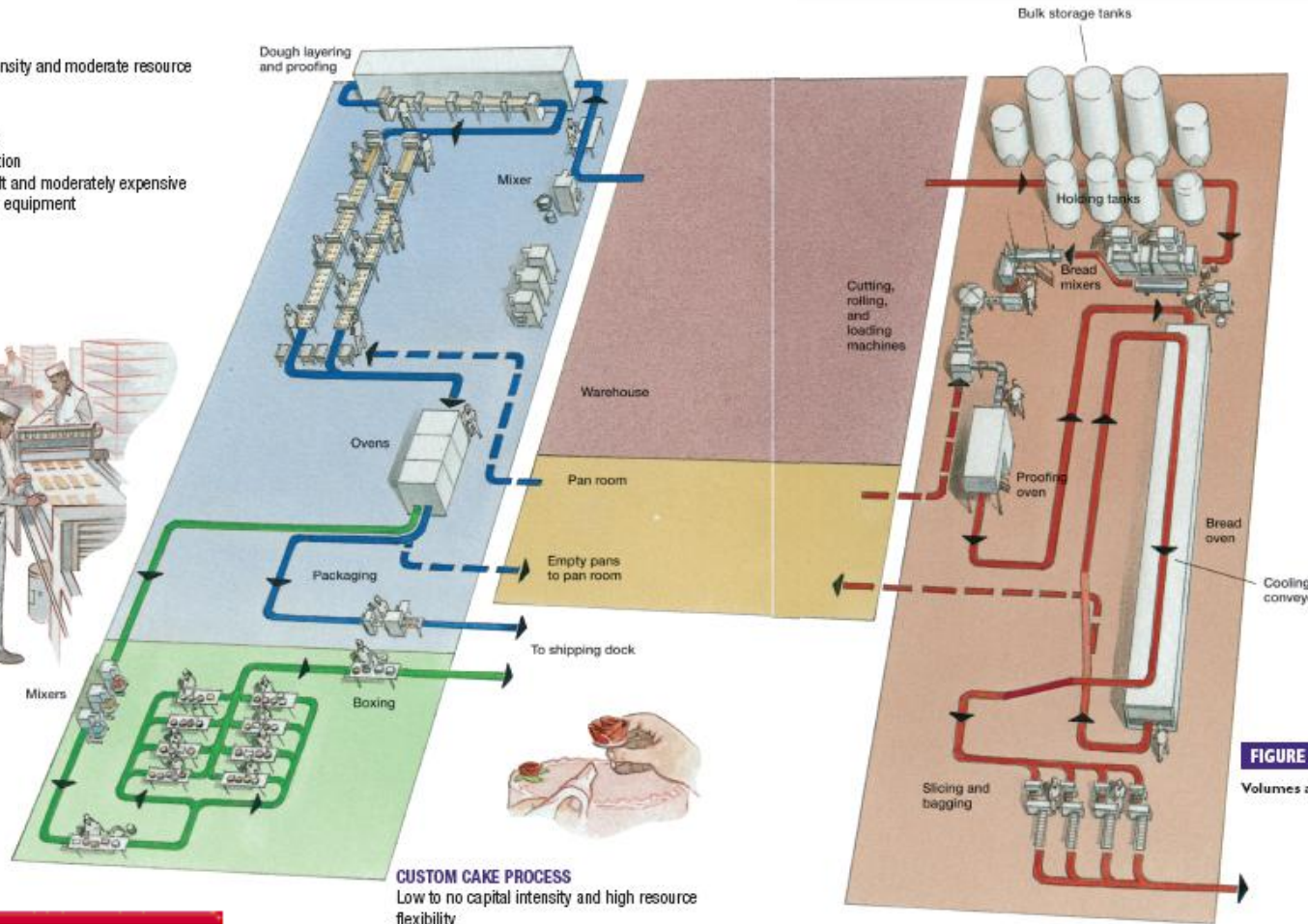
Yritysten osattava useita tuotantotyyppejä!

- case kysynnärakenne vaikuttaa prosessivalintaan -

PASTRY PROCESS

Moderate capital intensity and moderate resource flexibility

- Batch process
- Moderate volume
- Moderate automation
- Moderately difficult and moderately expensive to change or reset equipment

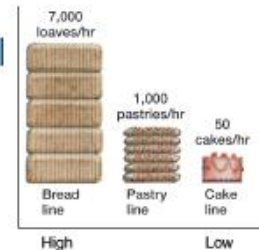
BREAD PROCESS

High capital intensity and low resource flexibility

- Line process
- High volume
- Difficult and expensive to change capacity

FIGURE 3.8

Volumes at King Soopers

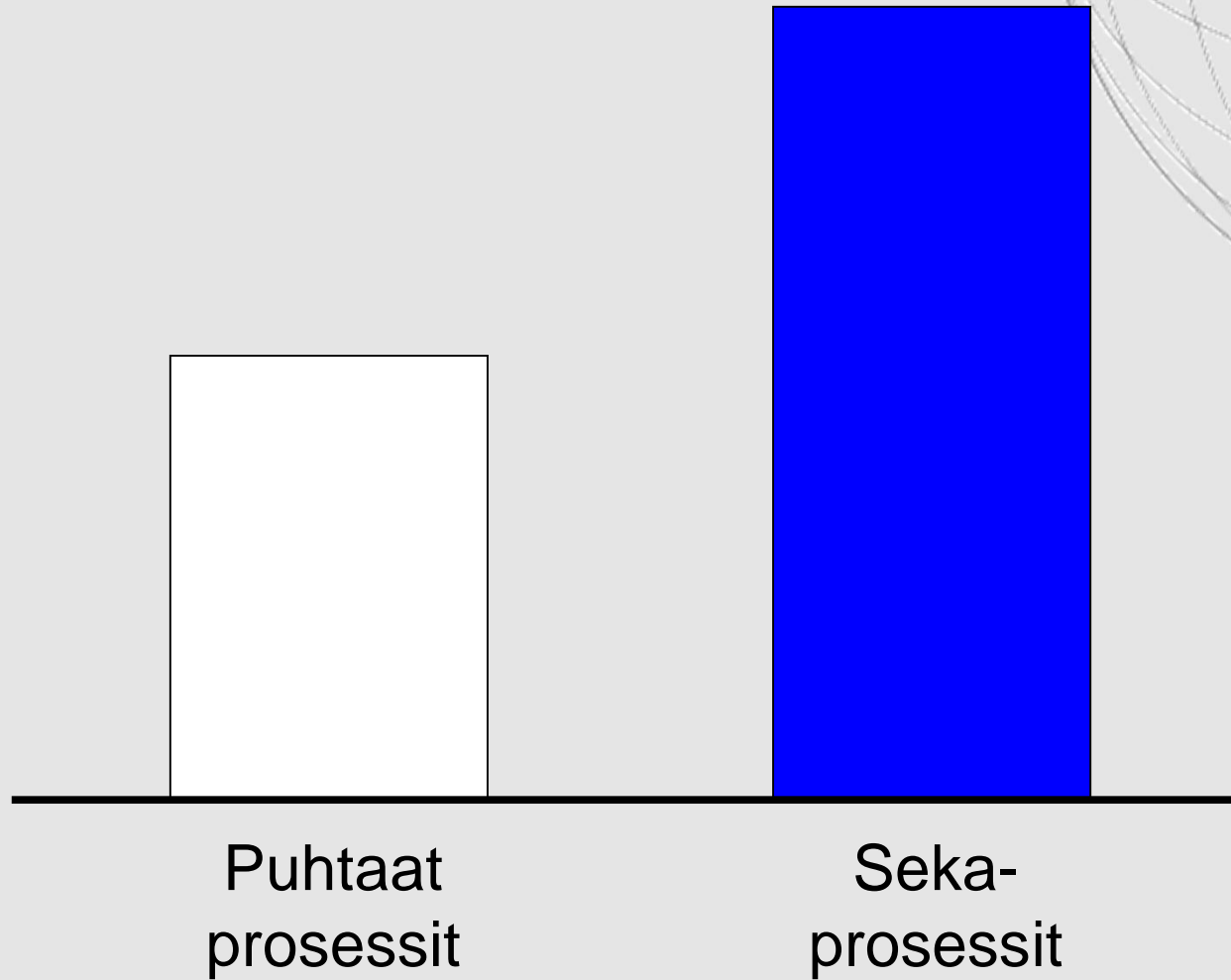
CUSTOM CAKE PROCESS

Low to no capital intensity and high resource flexibility

- Job process
- Low volume
- Low to no automation
- Easy and inexpensive to change capacity

Tuotantotyyppien todellisuus ja tulevaisuus

Yritysten osattava useita tuotantotyyppejä!

Yksilölliset
hissit

Modulaariset
hissit

Vakio-
hissit

Kakkujen
koristelu

Leivokset

Leivät

Räätälöinti

Salaattien
peruspohja

Modulit
(esim. sähköt, kaapit, verhoilu)

Kokoonpano

Verstas ↔ Solu ↔ Erä ↔ Linja